Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 223. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го ЛИСТОПАДА 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 18, 1954. No. 223. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКО-СОВЕТСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

ДОЛЛЕС ПІДТРИМУЄ ПОГЛЯД ПРЕЗИДЕНТА І ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НАПАД КОМУНІСТІВ НА ФОРМОЗУ СПРИЧИНИТЬ ВІЙНУ ІЗ ЗДА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у зверненні до виховників каледжів і університетів заявив, що мусить бути ліпше зрозуміння між народами ЗДА та СССР, бо тільки тоді можна здійснити мрію людства про тривкий мир. Це звернення президента зредаговане в примирливім тоні, і Айзенгавер в ньому повторив свої давніші заяви про те, що конче треба знайти "modus vivendi" (спосіб співіснування) з Росією, якщо світ має бути врятований перед знищенням. Хоч президент не звертався у своєму зверненні безпосередньо до народів СССР, то з його промови виходить, що він мав на думці країни Совєтів, коли говорив до „одної країни", якої народи є „недовірливі до наших цілей", і одночасно „непоінформовані про те, що ми пробуємо робити". Звернення Айзенгавера різко відрізняється від промови сенатора Вільяма Ф. Новленда, в якій Новленд домагався зміни американської закордонної політики, бо Совєти своїм говоренням про „співіснування" хочуть обдурити ЗДА, щоб могти заволодіти над світом. В примирному тоні промовляв і державний секретар Джан Фостер Доллес на пресовій конференції, який також говорив про потребу знайдення якогось способу співіснування з СССР, хоч і остерігав перед необережним прийняттям совєтської заяви про мирне з ними „співіснування". Доллес заявив, що він не бачить потреби зміняти закордонну політику ЗДА, бо коли заява про „співіснування" значить те, що всі народи на землі мусять одночасно жити, то вона правильна, а коли хтось під нею розуміє сужісність різних філософічних поглядів, які мають вільні народи і комуністи, — то ця заява неправильна, казав Доллес. Доллес заявив також, що коли б комуністичний Китай хотів відбити Формозу, то це викликало б війну із ЗДА. Тут Доллес повторив давнішу заяву президента Айзенгавера, який казав, що хто хотів би здобувати Формозу, то мусів би перейти через американську фльоту, яка там береже миру на Тихому океані. Доллес казав, що ніхто не знає, чи криється поза словами совєтських заяв. Дехто міг би думати, що м'які слова совєтських дипломатів означають зміну їхньої політики. „Але ми мусимо дивитись, які діла стоять поза совєтськими заявами", на основі фактів не можна бачити жадної зміни в совєтській закордонній політиці. Також секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив на пресовій конференції, що ЗДА та СССР мусять знайти спосіб мирного співіснування, бо як це не станеться, то світові загрожуватиме війна.

Обвинувачують демократів в купуванні голосів під час виборів

Ню Йорк, Н. Й. — Стейтовий генеральний прокуратор Нетеніел Л. Голдстейн обвинувачує демократів із повіту Олбані в стейті Ню Йорк, що вони під час виборів 2 листопада купували голоси і тим способом перемогли республіканських кандидатів. Голдстейн зробив це оскарження в листі до виконного генерального прокуратора ЗДА Вільяма П. Роджерса, подаючи в цьому листі шість стверджених випадків про плачення виборцям за те, щоб голосували на демократичних кандидатів. Цю справу передано з Олбані до департаменту справедливости в Вашингтоні, бо плачено за голоси на кандидатів до Конгресу, чим порушено не тільки стейтові, але також і федеральні закони.

Генерал Ліндберг знову на державній службі

Вашингтон. — Представники летунських сил повідомили, що генерала бригади Чарлза А. Ліндберга знову прийнято на державну військову службу. Він працюватиме у Відділі спеціального плянування при секретарі летунства Гаролдові Е. Толботі. Його заангажовано покищо на три тижні, але пізніше контракт може бути продовжений. Генерал Ліндберг не належав до летунських сил ЗДА ід того часу, як президент Рузвелт осудив його політичні погляди в 1941 році. Тоді полковник Чарлз Ліндберг залишив військову службу. Але президент Айзенгавер підвищив його в лютому цього року до ранґи генерала бригади. Полковник Ліндберг був першим летуном, який перелетів із ЗДА до Европи. Під час другої світової війни він, хоч не був на військовій службі, але співпрацював із летунством фльоти, бувши її дорадником і технічним представником в авіаційній промисловості.

Три сенатори проти антисовєтської промови Новленда

Вашингтон. — Три сенатори — два демократичні і один республіканець — виступили проти антисовєтської промови провідника республіканців у Сенаті, Вільяма Ф. Новленда. Новленд заявив, що ЗДА не сміють вірити совєтським заявам про можливість „співіснування" демократичних і комуністичного світів, бо коли вони дадуть себе обдурити цими заявами, то це приведе до кінцевої перемоги комунізму. Демократичний сенатор Фулбрайт сказав, що небезпечно говорити, нібито ЗДА не можуть мирним способом розв'язати своїх суперечностей із Совєтами, бо в такому разі вони програють холодну війну, втративши своїх приятелів, які не бажають війни. Проти промови сенатора Новленда виступили ще два сенатори, члени Сенатської Комісії Закордонних Відносин: республіканець Г. Александер Смит і демократ Джан Дж. Спаркман, які заявили, що вони здивовані промовою Новленда, який критикує закордонну політику президента Айзенгавера. Айзенгавер заявив, що не треба втрачати надії на мирне співіснування, але застерігся, що він „не буде партнером жадного договору, який робив би когонебудь невільником".

„Совєтська амбасада й консуляти — осідки шпигунства, саботажу і війни"

Вашингтон. — Голова Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки, сенатор Вільям Дженнер, заявив у 21 роковини визнання З'єдиненими Державами Совєтського Союзу, що ЗДА повинні викинути геть совєтську амбасаду й усіх совєтських консулів, бо вона не займається ні політикою, ні торгівлею а є тільки „осідком шпигунства, саботажу і війни". Дженнер заявив, що коли ЗДА закриють ці кривлі шпигунства, то цим вони не перервуть дипломатичних шляхів до порозуміння, а тільки не допустять до „холодної війни на нашому терені". Вже раніше сенатор Дженнер і сенатор Пет МекКарран внесли були до Сенату пропозицію, щоб ЗДА зірвали дипломатичні зв'язки з Совєтами, але президент Айзенгавер виступив проти цієї пропозиції. Проти неї був і державний секретар Джан Фостер Доллес і Сенатська Комісія Закордонних Відносин. Дженнер назвав м'яку реакцію ЗДА на зістрелення американського бомбовика „малодушною", бо Совєти, мовляв, докладають усіх зусиль, щоб відокремити ЗДА від їхніх союзників.

Затримка на телефонічній лінії внаслідок напливу зголошень на оборону МекКарті

Ню Йорк, Н. Й. — Шеф комітету для оборони сенатора Джозефа МекКарті, який називається „Десять мільйонів змобілізованих американців для „справедливости", контрадм. Джан Дж. Кромелін повідомляє, що зараз після проголошення відозви цього комітету зголосилися понад 2,000 осіб, які забрали з головної кватири 26,000 петицій. На кожній петиції є місце на 51 підпис, отже в перший день забрано петицій на 1,326,000 підписів. До готелю Рузвелта в Ню Йорку, де міститься головна кватира комітету, був такий наплив зголошень, що взагалі не можна було телефонувати. В полудне управа готелю зорганізувала окрему телефонічну службу, яка уможливила телефонічні розмови в цій справі. На чолі комітету, стоїть Управа з 32 членів, що походять з різних стейтів. Між членами Управи є й кілька визначних генералів, як Джеймс Ван Фліт, Джордж Е. Стратемеєр.

Демократи вивчають справу ліквідації Комісії для дослідження протиамериканських дій

Вашингтон. — Демократичний конгресмен Френсіс Е. Волтер вніс пропозицію перед демократичний провід в Палаті Репрезентантів, щоб скасувати в Палаті Репрезентантів окрему Комісію для дослідження протиамериканських дій і передати її функції якійсь іншій комісії. Конгресмен Волтер має перейняти головство цієї комісії від республіканця конгресмена Гарольда Г. Велді. Волтер плянує передати функції Комісії для дослідження протиамериканських дій Правничій Комісії в Палаті Репрезентантів, і в тому дусі вже розмовляв з конгресменом Сем Рейберном, який має бути спікером Палати Репрезентантів. Конгресмен Волтер переконаний, що Правнича Комісія зможе з більшим успіхом поборювати комунізм і підривні елементи, бо вона могла б зорганізувати окрему підкомісію для дослідження справ, пов'язаних із охороною безпеки країни.

Домагаються продовжити існування окремих шкіл

Вашингтон. — Уже кілька стейтів склали в Найвищому Суді заяви про своє становище до скасування окремих шкіл для кольорових учнів. Деякі стейти домагаються, щоб Найвищий Суд відклав на деякий час скасування окремих шкіл для кольорових дітей, бо, мовляв, негайне скасування цих шкіл викличе неприхильну реакцію збоку білого населення. Найвищий Суд мав би дозволити нижчим судам на місцях вирішувати цю справу, а місцеві самоурядові чинники мали б ступнево розв'язувати цю делікатну проблему. Деякі південні стейти заявили, що коли б Найвищий Суд своїм зарядженням скасував окремі школи для кольорового населення, то вони мусіли б закрити всі публічні школи і навчати дітей в приватних школах. Представники негритянського населення, які вимагали скасування окремих шкіл, домагаються в Найвищому Суді залишити окремі школи до вересня 1955 року. Суд ухвалив, що заяви про скасування окремих шкіл можна вносити до 6 грудня.

Перша полярна летунська лінія

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Скандинавська летунська лінія Ройсл Вікінг розпочала нормальні пасажирські лети з Лос Анджелес до Копенгагену через полярні райони. 15 листопада відбувся перший в історії летунства пасажирський лет по цій скороченій лінії, що проходить через Вінніпег в Канаді, Гренляндію, Ісляндію, Норвегію та Копенгаген в Данії. Одночасно відлетів з Данії літак до Лос Анджелесу. Кожного тижня відбуватимуться по два лети в обох напрямках. Нова летунська лінія на 535 миль коротша від інших, яка проходила через Ню Йорк, і зменшує час лету на 3-4 години в порівнянні з дотепершньою лінією.

МЕНДЕС-ФРАНС КРИТИКУЄ СОВЄТСЬКУ ПОЛІТИКУ

Оттава. — Французький прем'єр Мендес-Франс, який приїхав на короткі відвідини до столиці центрального уряду Канади Оттави, заявив у пресовому інтерв'ю, що він є противником таких великих міжнародних конференцій, як її запропонувала у своїй останній ноті Москва, бо досвід виказав, що такі конференції стають лише тереном для виголошування пропагандивних промов. Застерігаючись, що він не мав ще змоги докладно перестудіювати ту останню московську ноту, яка — мовляв — надійшла в дні його виїзду з Парижу, він проте ствердив, що в уському разі така конференція з Совєтами не може відбутися 29 ц. м., бо це надто короткий час, і треба відложити її на пізніше. Запитаний, чи те „пізніше" означає перед ратифікацією Паризьких протоколів про озброєння Західньої Німеччини, чи після ратифікації, Мендес-Франс відповів, що тому, що нижча палата французького парляменту ратифікує Паризький договір до кінця цього року, то очевидно треба цю конференцію з СССР відложити на наступний рік. Вища палата французького парляменту, т. зв. державна рада, ратифікує той договір імовірно аж в лютому. Англомовна преса у своїх коментарях стверджує, що та заява Мендес-Франса є відворотом від його попереднього становища, що переговори з Москвою і ратифікаційна процедура можуть іти „паралельно", і приходять до висновку, що Мендес-Франс ставиться тепер до порозуміння з СССР критичніше й холодніше, як раніше.

Єгипетського президента оскаржують у зраді

Каїро. — 10-особова Революційна Рада в Єгипті, яка насправді панує в цій країні і заступає законодатний орган, роздала чужинецьким кореспондентам писане пояснення, чому генерала Нагіба позбавлено становища президента Єгипетської Республіки. Він старався, мовляв, за всяку ціну захопити в свої руки повну владу і конспірував проти Революційної Ради, ініціюючи і піддержуючи проти неї змову. Ще в листопаді ц. р. ген. Нагіб, лякаючи спершу Революційну Раду своїм зреченням, потім, коли те зречення прийнято, а наслідком угоди привернено йому становище лише президента з чисто репрезентаційними функціями, — Нагіб публічно оскаржив Революційну Раду й, продовжуваний диктаторського режиму. Вреші він нав'язав тісний контакт з двома чинниками: фанатично-мусульманською організацією Мусульманське Братерство, яка не раз переводила терористичні замахи, і ліво-настроєними старшинами тієї кавалерійської частини, яка переводила переворот проти короля Фарука. Нагіб, мовляв, старався штовхнути край в анархію і щоб його акція була „трагедією Єгипту". Генерала Нагіба не арештовано, але його доля ближче невідома. Багато членів згаданої терористично-мусульманської організації втекли до Сирії, проживають там політичного азилю. Сирія, побоюючись, щоб через це не попсувались взаємини з Єгиптом, вислала до Каїро на переговори з єгипетським урядом заступника міністра закордонних справ. Також сусідній Судан стурбований цими подіями, бо генерал Нагіб, народжений в Судані, мав там велику популярність і численних приятелів.

Проти участи кадетів у дискусії про визнання червоного Китаю

Вашингтон. — У військовій академії в Вест Пойнті і Морській академії в Аннаполісі заборонено кадетам і мічманам брати участь у дискусії про те, чи ЗДА повинні визнати комуністичний Китай. Дискусія на цю тему, мала відбутися в Нюарк-ському Каледжі Рутгерського університету, і на неї запрошено кадетів із Вест Пойнту та мічманів із Аннаполісу. Команди цих двох академій заявили, що їхні студенти не можуть брати участи в цих дебатах. У відмові написано таке: „Команда Армії не хоче втягати своїх виховників у такі дискусії, в яких говориться про справи, що їх вже вирішила політика нашої держави". Найвищий шкільний виховник Військової Академії в Вест Пойнті, президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що це не пошкодить ЗДА, коли їх громадяни будуть щиро дискутувати про всі справи життьової філософії: господарські, соціяльні та про доктрину уряду.

Китайські націоналісти хочуть збільшити свою армію

Банкок, Сіям. — У Сіямі живе близько 5 мільйонів китайців, — це найбільше скупчення китайців в будь-якій країні поза самим Китаєм. Ця велика громада заворушилась вісткою, що уряд Чіанг Кай-шека на Формозі рішив набирати добровольців з-поміж китайців в чужих країнах для сформування нових дивізій. Офіційного звернення в цій справі до Сіяму ще не має, але думають, що китайська молодь з Сіяму з захопленням зголоситься до національ-китайської армії.

КОЖНИЙ МОЖЕ МАТИ СЕКРЕТ

Якщо людям вільно мати таємниці, то чому не можуть їх мати звірята? Так, правдоподібно думав собі кіт Мурлика, шепнувши свою таємницю зайцеві Куцохвостому на виставці звірят в Хлоп'ячому Клюбі в Ню Йорку.

МОСКВА ЗНОВУ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ ЗАХОДОВІ

ЗАПОВІДАЄ „КОНТРАКЦІЮ" НА ВИПАДОК ОЗБРОЄННЯ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Москва. — Совєтська преса, продовжуючи акцію, розпочатковану офіційною нотою Молотова до 23-ох держав, щоб на 29 ц. м. вони з'їхались в Москві або Парижі на наради про колективну систему безпеки для Европи, підкреслює той зворот у згаданій ноті, в якому говориться, що СССР будуть примушені вжити „нових заходів охорони", якщо Захід озброїть Західню Німеччину. У статті на цю тему в московській „Правді" повторюється цю погрозу 5 разів. Кажеться там, що „кожна акція викликає реакцію", а промовчанням, що „акцію" агресії розпочала Москва і Паризькі протоколи є тільки реакцією на створений Совєтами в Европі стан. Сама „Правда" не каже, в чому саме полягала б московська „протиакція" і „заходи охорони" проти небезпеки, яка буцім то настала б для Совєтів, якщо Західня Німеччина озброїлася б, але коментарі інших совєтських часописів натякають на 3 можливості: 1) Східня Німеччина дістала б від Москви офіційне уповноваження здвигнути власну армію, 2) між СССР і сателітськими державами заключено б формальний договір про військово - політичний бльок і 3) Совєти скріпили б свої військові сили, що їх тепер тримають у Східній Німеччині й Австрії та в сателітських країнах. Коментарі західньої преси звертають увагу, що формальний совєтсько - сателітський бльок в дійсності не змінив би існуючого вже тепер фактичного стану за залізною заслоною, де всі держави є насправді підпорядковані приказам з одного московського центру, а всі сателітські армії є фактично частинами совєтських збройних сил.

Москва рахується вже з тим, що 11 держав, членів НАТО, відмовляться взяти участь в запропонованій Москвою конференції, хоч може обмежаться у своїй відповіді до заяви, що запропонований реченець 29 листопада є надто швидкий, щоб до того часу вони могли підготовитись до такої справи. Проте, як натякає совєтська преса, СССР є буцім то рішений все одно відбути таку конференцію, з участю своїх і сателітських та „невтральних" держав. На той випадок залишається відкритим питання, чи „невтральні" країни захочуть взяти в такій конференції участь. Такими країнами, які дістали запрошення, а не належать до НАТО, є Швеція, Швайцарія, Югославія, Австрія і Фінляндія (не рахуючи сателітських країн, як Польща, Мадярщина, Чехословаччина, Румунія і Східня Німеччина). На випадок, коли б дійсно така конференція відбулася і рішено там „пакт колективної безпеки" для Европи, той пакт залишив би відчинені двері для інших держав приступити туди. Це мало б бути дальшим пропагандивним комуністичним „трюком" під адресою Франції, яка також боїться озброєної Західньої Німеччини.

Комуністи програють в Італії

Рим. — Вибори до місцевих самоуправних установ, що відбулися у провінції Аоста, у прикордонній смузі між Італією і Францією, виявили великий занепад комуністичних впливів. Коли в цій самій околиці в парляментарних виборах минулого року комуністи здобули 42,3 відсотка голосів, то тепер вони осягнули тільки 30,9% голосів. Зате значно зріс відсоток голосів бльоку середніх партій (християнських демократів, правих соціялістів і лібералів), а також деяку кількість своїх кандидатів вперше перевела листа автономістів, що рекрутуються з-поміж французів, італійських громадян. Ці місцеві вибори на обширі, де живе кругло 100,000 осіб, викликали розголос в Італії, як доказ, що бльок комуністів і лівих соціялістів раптово тратить в народі підтримку.

Туніські націоналісти погрожують революцією

Париж. — Якщо Франція не змінить своєї політики в Північній Африці, то вона перетворить її, зокрема Туніс, в другий Індо-Китай, — заявив лідер туніських націоналістів, Габіб Бургуіба, який живе у Франції під поліційною сторожею в готелі в маленькому містечку за 25 миль від Парижу. Французький уряд формально переговорює з автономним урядом Тунісії, члени якого тримають постійний зв'язок з Бургуібою, як лідером усього туніського націоналістичного руху. Туніські націоналісти закидають французькому урядові, що він, з одного боку, заповів проголошення широкої внутрішньої автономії для Тунісії, а з другого намагається вдержати надалі в своїх руках поліційну та військову силу, і навіть концесії культурної й економічного характеру хоче надати аж за 2 роки. Франція, мовляв, веде надалі в Північній Африці колоніяльну політику і штовхає її до одвертої революції.

В АМЕРИЦІ

● Пілот Айзенгавера, лятенант-полковник Вільям Дрепер, відбув лет до Ню Йорку, випробовуючи новий президентів літак. Згідно з приписами літак президента мав пролетіти 200 годин, поки ним зможе летіти президент. З цього скористала пані президентова і полетіла до Ню Йорку на закупи.

● Голова Демократичного Крайового Комітету Стівен А. Мічелл незадовго думає залишити свій пост в Комітеті і почати адвокатську практику. 15 листопада він уперше від 1952 року виступав у суді як адвокат.

● Бувший президент Труман, промовляючи з нагоди 75-ровин Військової Академії в Вентверт, сказав, що вільні держави силою розбудованою оборони можуть стримати ворожу агресію і не допустити до війни.

● Голова Крайової Ліги Тверезости д-р Дюк МекКолл заявив, що в ЗДА є 4 мільйони п'яниць, з цього числа 750,000 на півночі. Він промовляв на річних зборах цієї Ліги.

● Батько кардинала Спеллмана з Ню Йорку, який живе в Абінгтоні, Массачусетс, переняв свою забезпеченою полісу (має 96 років) і вибрав своє забезпечення на життя в сумі кількох тисяч долярів. Забезпечневі агенти кажуть, що подібні випадки трапляються раз на 100,000 поліс.

● На початку 1955 року 3-тя дивізія піхоти, яка тепер в дорозі з Кореї, робитиме вправи з оборони проти можливої атомової атаки на обширі 879,000 акрів близько Юфолі в стейті Алабама. Ці вправи мають тривати 18 днів.

● Президент Айзенгавер, плянує провести „День Подяки" в Оґесті в Джорджії. Він думає вилетіти літаком із Вашингтону по полудні 24 листопада, і вернутись до столиці 28 або 29 листопада.

● Дві тисячі лікарів, які працюють в столиці Бразилії — в Ріо де Жанейро, збираються страйкувати, бо президент поставив „вето" проти підвищки платні урядовим лікарям.

● Цього тижня, при безхмарному небі, після першої години вночі можна спостерігати метеори.

В СВІТІ

● Двох англійських моряків совєтський суд в Архангельську засудив на однорічну в'язницю за „хулиганство", — за бійку в порті з совєтськими моряками. Обом англійцям цю кару замінено на негайну депортацію з СССР.

● У Політичній Комісії Об'єднаних Націй американець Джексон порівняв поведінку Вишинського в дебаті над розброєнням з експериментами, що їх совєтський учений Павлов переводив на тваринах: коли дзвонив дзвінок — собака гавкала, бо знала, що дістане їсти. Вишинський, мовляв, дзвонить своїми промовами й чекає на резонанс від світу, але ж СССР не предкладе ніякої їди, — нема ніякого дійсного бажання співпраці.

● Американська армія у Західньому Берліні приготовляє прийняття на Різдво Христове для 7,500 німецьких сиріт, дітей з таборів утікачів і бідних шкільних дітей у Західньому Берліні.

● У столиці Югославії Веоґраді відбулися в університеті поважні демонстрації студентів. Це щойно тепер визнав речник уряду, хоч подія сталася ще 28 жовтня. Між поліцією і студентами прийшло до сутички, при чому по обох сторонах було багато ранених. Коло 50 студентів арештовано. Югославська комуністична цензура заборонила пресі вміщувати будь-яку згадку про цю подію. Студенти демонстрували проти підвищення оплати за навчання.

● В усіх країнах Европи зростає добробут, — твердить Економічна Комісія Об'єднаних Націй. У своєму квартальному економічному бюлетені називна Комісія наводить статистику, що вказує на зріст промислової продукції і зменшення числа безробітних. Пожвавлення господарського життя й піднесення життьового рівня населення найбільше помітне в Західній Німеччині.

● Анрі Каййє, заступник міністра морських справ у французькому уряді заявив, що Франція побудує в найближчому році свій перший підводний човен, порушуваний атомовою енергією. Французькі корабельні доки вже пристосовані для будови такого корабля. В плянi розбудови французької воєнної фльоти передбачено побудову літаконосця.

● Соціялісти з восьми азійських країн — Індії, Пакістану, Бурми, Індонезії, Ізраїлю, Малаїв, Ливану і Японії, з'їхались на 6-денний конгрес в Токіо, щоб обговорити можливості „співіснування" між вільним світом і світом комуністичної неволі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБОРОНЦІ І НАПАСНИКИ

Наприкінці минулого тижня Москва вислала до урядів усіх европейських країн, з якими вона має дипломатичні взаємини, а посередньо і до країн, з якими вона таких взаємин не має, як Еспанія і Югославія, запрошення на конференцію в справі „спільної европейської оборони" проти... Німеччини. Копію запрошення передано також урядам З'єдинених Держав і червоного Китаю. День конференції визначено на 29-го листопада „в Москві або Парижі". Нота починається обвинуваченням західніх великодержав за Паризький договір з 23-го жовтня, мовляв, цей договір має на меті відновити німецький мілітаризм, що завжди був джерелом агресії, а кінчиться заохотою до створення загального европейського „пакту неагресії".

В основному совєтська нота не є жадною новиною, хоч і має дещо нового. Поперше, в цій ноті подано точну дату конференції і визначено її на найближчий час, виясноючи це одверто потребою поспіху з уваги на можливість ратифікації Паризького договору. Крім того в ноті висловлено одверту погрозу, що, на випадок ратифікації Паризького договору, „загрожені країни" будуть змушені вжити „інших заходів для запевнення собі безпеки".

Західні країни формально прийняли це запрошення „холодно" і, очевидно, офіціяльно його відкинуть у відповідній формі. На цю обставину вже появились відповідні коментарі, в яких м. ін. стверджується:

Совєтські обвинувачення проти Заходу у відновлюванні „німецького мілітаризму під проводом гітлерівських генералів" звертаються в першу чергу проти самої Москви. Вона бо, Москва, вже кілька років тому створила в Східній Німеччині регулярну німецьку армію, на чолі з гітлерівськими генералами, між якими згадати б тільки маршала Павлюса. Що більше, власне Москва, захопивши східньо-европейські країни, створила з них величезний військовий бльок, залишивши поодиноким арміям тільки національну вивіску, але фактично включивши їх в одну совєтську армію, з одним совєтським озброєнням і під одним совєтським командуванням. Це було одною з головних причин, чому Захід почав думати і про свою власну оборону та про включення в неї німецького потенціялу.

Москва в своїй ноті, зокрема, обурюється на те, що Західня Німеччина, на підставі Паризького договору, матиме власну національну армію, під власним командуванням. Але в цьому теж „заслуга" Москви. Вона ж бо, при допомозі своєї п'ятої колони та своєї підривної пропаганди, вплинула великою мірою на те, що Франція відкинула проєкт Европейської Оборонної Спільноти, який передбачав включення німецьких частин в европейську армію та під її спільне командування.

Проте, всі погрози і вся совєтська гістерія у зв'язку з західньо-німецькою армією — це не страх загроженої мирної країни, але страх напасника, якому перешкоджають в його агресивних плянах. Бо 12 західньо-німецьких дивізій, навіть, якщо б залишилося при цій відносно малій кількості, озброєних наймодернішою зброєю та зі своїм наставленням до большевизму і своїм воєнним досвідом на Сході, це справді не жарти і большевики це найкраще знають.

Звичайно, нові московські заходи не допустити до здійснення постанов Паризького договору натрапляють на Заході на таку оцінку, на яку вони заслуговують: шамотання напасника зі страху перед оборонцем. Поспіх, з яким Москва намагається перешкодити в скріпленні оборонної сили Заходу, овідчить радше про те, що Кремль до війни ще не готовий і що він своєї агресії не зможе здійснити вже завтра. Але це в жадному разі не може не тільки припинити, але навіть сповільнити темпу оборонної підготови. Бо погрози Москви „іншими засобами запевнити собі безпеку" не можна легковажити і вияснювати її тільки шантажем супроти поодиноких европейських країн. Бо до тих „інших засобів" належить не тільки пряма агресія, як в Кореї, але й підривна акція, як було колись в Греції або в Чехословаччині. Напасник має той привілей, що він рішає про час і місце агресії, а оборонець є в тому некорисному положенні, що він кожної хвилини може бути заскочений. І тому він завжди і всюди має бути готовий. Це повинні мати на увазі відповідальні політики і державні мужі Заходу, З'єдинених Держав Америки зокрема.

НА РЯТУНОК „ВИГИБАЮЧОМУ АМЕРИКАНЦЕВІ"

Щось ніби мобілізацію для врятування американських індіянів започаткувала католицька ієрархія, влаштувавши в неділю 14 листопада архиєрейську Богослужбу в катедрі св. Патрика в Ню Йорку під опікою кардинала Френсіса Спелмана. На Богослужбу явилося дев'ять єпископів латинських єпархій із західніх стейтів, у яких живуть американські індіяни, а правив її архиєпископ Едвин Е. Берн з Санта Фі, у стейті Ню Мехіко.

На Богослужбі були присутні представники індіянських племен, а серед них Усміхнений Ведмідь, родоначальник племені Гопі, яке має свій осідок в стейті Арізона, хоч сам голова і його рідня живуть в Бруклині, Н. Й. Прибули також індіяни-студенти, що вчаться в Академії св. Анни на 76-й вулиці Іст у Ню Йорку. Цілу маніфестацію влаштувала з нагоди 50-річчя свого існування Ліґа ім. Маркетта, осідок якої знаходиться в Ню Йорку. Апостольський делеґат Амлетто Чіконіяні з Вашинґтону, іменем папи Пія XII, передав апостольське благословення.

Оця маніфестація мусіла звернути на себе увагу своєю всебічною підготованістю і її фотознімки вмістили місцеві щоденники разом з довшими цитатами з проповіді єпископа Тамеса МекДоннела, помічника кардинала Спелмана.

Покликаючись на статистичні дати, що зберігаються в кватирі Ліґи ім. Маркетта, проповідник ствердив, що „американський індіянин — це найбільш хвора людина в З'єдинених Державах". Він заявив, що американські індіяни, кількість яких в ЗДА, включно з Аляскою, охоплює 400,000 душ, виявляють з усіх американських груп найбільший відсоток неграмотности, а недуги серед них розпаношилися тому, що вони не мають належного догляду збоку влади. Щоб допомогти індіянам, Ліґа ім. Маркетта утримує шпиталі, школи, місійні станиці й каплиці, витративши на ці цілі понад 2,500.000 дол. Коло 700 священиків працює серед індіян, третя частина яких зараховує себе до Католицької Церкви. Одначе самі католицькі місії не всилі задовольнити всіх потреб індіянського населення і тому проповідник апелював до Індіянського Бюра при департаменті внутрішніх справ у Вашинґтоні, щоб воно „додержало зобов'язань супроти індіянських племен".

Нема сумніву, що маніфестаційна акція Ліґи ім. Маркетта відіб'ється належним відгомоном не тільки серед індіян, але й серед білих людей, які розуміють положення цієї раси, що до відкриття Америки Христофором Колюмбом в р. 1492 була єдиним автохтоном Західньої півкулі. Внаслідок поступової колонізації Америки білими людьми з Европи, індіянські племена мусіли здавати свої позиції, поки не дійшло до того, що саме існування індіян стало загрожене. Ще до часів президента Гранта (1869-1877) уряд З'єдинених Держав зберіг договори укладені з індіянськими племенами, як з окремими націями, одначе вже за урядування Гранта ці договори стали легковажити й індіяни втратили не тільки право суверенности, але й право громадянства.

З часом, під тиском публічної опінії, створено для деяких індіянських племен „резервації", визнано для них право власности на більші або менші земельні території, з яких найбільшою є резервація в стейті Ню Мехіко з 16,000.000 акрів землі і в стейті Оклагома, де відкрито великі поклади нафти. Для охорони прав індіян Конґрес ЗДА рішив у 1924 р. признати індіянам право громадянства, а для збереження цих прав настановив окреме Бюро Індіянських Справ.

Найбільше число індіян мешкає в стейті Арізона (65,-761), далі в Оклагомі (53,-769), Ню Мехіко (41,901) і т. д. У Пенсилвенії жило їх (в 1950 р.) 1,029, в Ню Йорку — 10,640, а в стейті Делевар нараховували їх тільки 14 душ. Це — покажчик їхньої сили чи радше слабости.

Бюро Індіянських Справ має за завдання втримувати для індіянського населення окремі школи, як елементарні, так і середні. Статистика з 1952-53 р. виказує 28,000 індіянських учнів в окремих елементарних, а 5,000 учнів в середніх школах. З цих цифр видно, що федеральний уряд виконує свої обов'язки супроти індіянської раси.

Останнім часом почалося в Конґресі змагання за те, щоб цілковито зрівняти індіян з білими громадянами, позбавивши їх правної опіки Бюра для Індіянських Справ. Але це, з першого погляду, дуже благородне змагання криє в собі поважну небезпеку для економічного становища індіян. Якщо індіяни стануть повноправними громадянами, вони втратять опіку уряду над недоторканістю своїх резервацій. Вже тепер зорганізовано різні спілки для евентуального експлуатування індіянських земель. Про це довідуємося час від часу з щоденної преси, а також із з'їздів індіян в західніх стейтах. Треба здогадуватися, що релігійна маніфестація в Ню Йорку була наперед передумана і в тому напрямі, щоб звернути увагу на необхідність зберегти індіянські природні багатства, як засіб існування індіянської раси.

Юрій Таркович

СОВЄТСЬКІ СВИНОМАТКИ З ВІДМЕРЗЛИМИ ВУХАМИ

(Економічний огляд)

Останнім часом совєтська преса підняла крик про „круте піднесення тваринництва". При цьому московські пропаґандисти настільки обережні, що не подають цифр і фактів, не наводять жадного порівняння з передовими країнами вільного світу. Замість цифр, вони оперують „фактами" та відсотками і лають уряди вільних, т. зв. капіталістичних країн, проливаючи крокодилячі сльози над „тяжкою долею" їх населення. Це робиться для того, щоб закрити жалюгідну економічну дійсність, яка витворилася в Совєтському Союзі внаслідок застосування утопійної марксистсько-ленінської доктрини, що вбиває всяку приватну ініціятиву й індивідуальну власність та приводить народи до зубожіння.

Приглянемося ближче совєтським „успіхам" в галузі тваринництва і порівняємо його з такою продукцією в деяких вільних країнах. Порівняємо також совєтську продукцію з ділянки тваринництва з продукцією тваринництва в економічно відсталій царській Росії.

У 1953 році в Совєтському Союзі припадало на одну особу 13 кг м'яса, а в ЗДА — 66 кг, не враховуючи інших м'ясних виробів, консерв тощо. В Західній Німеччині і Великобританії у цьому ж році припадало на особу 23 кг м'яса.

В інших ділянках продукції тваринництва ситуація подібна: в передових некомуністичних країнах на одного споживача припадає її пересічно в 3-5 разів більше як в Совєтському Союзі.

Які ж причини, що в „країні соціялізму", не зважаючи на „круті" піднесення, аж такий низький стан тваринництва?

Найважливішою причиною, очевидно, є відсутність приватної власности і зв'язаної з цим індивідуальної ініціятиви. Органи совєтського державного капіталізму паралізують вільний розвиток економічного життя, і цим унеможливлюють здоровий розвиток тваринництва.

Наприклад, в економічно відсталій царській Росії у 1913 році продукувалося 47,-500.000 центнерів м'яса, а в Совєтському Союзі, по 34 роках існування большевицької системи, — тільки 26,000.000 центнерів. Якщо взяти під увагу, що на сьогоднішній території Совєтського Союзу в 1913 році жило на 50.000.-000 населення менше як тепер, то виходить, що виробництво м'яса в Совєтському Союзі — в порівнянні з царською Росією — зменшилося більше як на половину.

В 1913 році в Росії було 121,000.000 овець і кіз, а в Совєтському Союзі в 1952 році — тільки 111,000.000. Отже значно зменшилася і продукція дорогоцінної овечої вовни.

Український нарід, очевидно, не має і не може мати жадних сентиментів до реакційного царського режиму. Але все ж навіть за царату економічна ситуація населення була значно краща як тепер у царстві Маленкова і Хрущова.

„Колективне керівництво" плянувало підвищити кількість колгоспних свиней на 17,000.000 ще в 1950 р. Але трьома роками пізніше, в 1953 р., було тільки 14,000.-000 свиней. Взагалі з тваринництвом, а спеціяльно свиньми Москва має багато турбот. Газета „Радянська Україна" з 6 жовтня ц. р. писала, нарікаючи на погані приміщення для худоби в колгоспах України, що „в цих приміщеннях двері поламані, дахи подіравлені, і в дощ вода ллється прямо на худобу... Торік колгоспи ремонтували тваринницькі приміщення аж тоді, коли вже почав падати сніг. Це привело до того, що у свиноматок відмерзали вуха".

Оце найкраще ілюструє стан тваринництва України. Постійний брак продуктів і — свині з відмерзлими вухами...

„ВЛАДА ВДАРИЛА СТАЛІНОВІ В ГОЛОВУ"

Англійський генерал бриґади Клод Г. Дюгерст був від 1951 до 1953 року шефом бритійської місії при совєтській армії у Східній Німеччині. Впродовж трьох років він мав постійне діло з совєтськими військовиками й дипломатами, не тільки на спорадичних конференціях і прийняттях, але у щоденному полагоджуванні безлічі справ. У зв'язку з цим він подорожував по сателітських країнах. Бувши раніше англійським військовим атташе в столиці Югославії, Белграді — він знав уже росіян з безпосереднього стику з ними. Совєтське життя, комунізм і відносини в СССР студіював протягом двадцяти років. Все це, вкупі з надзвичайною спостережливістю і бистротою ума, склалося на те, що він є тепер на Заході одним із найбільших знавців істоти російського комунізму, совєтських правителів і їх політики. Він видав недавно книжку „Тісний зв'язок" („Клловз контакт"), яка — судячи з обширних уривків, видрукованих в „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 29 жовтня ц. р. — цікавіша від сенсаційного роману: вона розкриває багато закулісових подробиць совєтських махінацій і викликає подив — як тонко ген. К. Г. Дюгерст схоплює і характеризує різні явища совєтської дійсности.

Підходячи до панівної в Совєтах кліки, як до ґуфту людей, що в своєму комплексі меншовартости дійшли до стану параної (так він і пише!), К. Г. Дюгерст, зокрема, зупиняється на таємничій історії із смертю Сталіна. Якраз на 5 березня 1953 року Дюгерст запросив був уже раніше совєтських достойників у Східньому Берліні й акредитованих при них чужинецьких представників на прощальне прийняття у зв'язку з своїм відходом зі становища бритійського зв'язкового при совєтській армії. Генерал Чуйков відмовився, пославшись на те, що його викликали до Москви, і Дюгерст до останньої хвилини не знав, чи взагалі прийде хтонебудь із росіян або східньо-німецьких достойників, бо ж Сталін лежав — за офіційним повідомленням — на смертному ложі. Але вони прийшли, і бенкет відбувся. Проте Дюгерст ні від кого не міг дізнатися, як властиво стоїть справа з здоров'ям Сталіна. Він вислав одного з своїх вояків, щоб спитав про це совєтського шофера, який сидів в авті совєтського достойника. Відповідь совєтчика була: „А, я чув, що він хворий". Англійський генерал додає від себе таку завваґу: „Ну, Ленін був богом, а Сталін — сином божим. Він був Черчилом і Айзенгавером. Він був титулярним головою імперії, аналогічним, як наша королева. Його вплив був більший, як усіх названих осіб, разом узятих. Тим часом його добірні представники буцімто мало цікавилися питанням, чи він живе, чи помер. Це видавалося неймовірним. Або вони вже знали про його смерть якийсь час перед тим і розуміли, що комунікати були брехливі, або в дійсності не цікавилися, — що було б поважним причинком до пізнання, що таке „любов" у Совєтському Союзі"!

Ген. Дюгерст твердить, що історія із „змовою лікарів" стоїть у тісному зв'язку з історією смерти Сталіна. Він уважає головним автором і актором в інтризі спершу з тією лікарською „змовою", а потім з „реабілітацією" лікарів — Маленкова. Маленков, мовляв, який до 1937 року був другим після Єжова найвищим достойником у совєтському таємному поліційному апараті, а від 1934 до 1938 року переводив усі „чистки" й постачав „докази" для винищування великих і малих людей режиму в безперервній боротьбі за владу, — передусім прикрив невинними лікарями вбивство Жданова, що його вважали наступником Сталіна. Виарештуванням найчільніших лікарів Кремлю протисталінські змовники позбавили самого Сталіна вірної лікарської опіки. Опісля зник комендант особистої охорони Сталіна генерал Косиґін. Таємнича смерть цього генерала пройшла незамітно, бо й мало хто знав про нього, а призначення його наступника ніколи не було подане до публічного відома. Офіційно проголошено смерть „великого" Сталіна 6 березня мин. року, нібито за 24 години після того, як він помер. Однак генерал Дюгерст переконаний, що Сталін не жив уже два тижні тому, і визначає, як дату його смерти 23 лютого. Він звертає увагу на надзвичайну поквапність, з якою переведено його похорон, без тих урочистих церемоній, з якими був зв'язаний похорон Леніна, хоч влада Сталіна була більша від Ленінової. А під протоколом смерти Сталіна казали підписатися не менше, як вісьмом професорам-лікарям, щоб цей протокол не викликав ніяких сумнівів, що дістся завжди тоді, коли власне щось є високосумнівне. Найголовніший же лікар, який переводив автопсію тіла — несподівано в дуже скорому часі „помер", і про його смерть повідомила „Правда" 15 квітня м. р.

Хто звів Сталіна зі світу і чому? На це питання генерал Дюгерст відповідає досить ясно. Він пригадує, що вже 25 років тому Бухарін, особа совєтського режиму „ч. 2", пробував зорганізувати змову проти Сталіна й втягнути в неї Каменєва, Зінов'єва й Сокольнікова, здаючи собі — цілком слушно — справу, що коли Сталін житиме, то, скорше чи пізніше, всі вони зґинуть. Його заходи не вдалися і — зґинули всі, і ті, що не хотіли пристати до змови, і він сам. Тоді арґументом для конечности ліквідації Сталіна був страх, що Сталін своєю внутрішньою політикою, головно аграрною, доведе до вибуху контрреволюції, яка змете большевиків. Тепер арґументом, який об'єднав усіх змовників, був страх, що Сталін доведе до катастрофи комуністичний режим і тим самим усіх, що живуть з того режиму, штовхаючи Совєтський Союз наосліп до війни. Англійський генерал, спеціяліст від совєтських військових справ, наводить докладно, в яких ділянках СССР був (і є) непідготований до війни, не тільки станом озброєння армії та її вишколу, але харчовими резервами, комунікаційною сіттю, транспортними можливостями і т. д. Він доказує теж, як сама Москва не вірить жадній із своїх сателітних держав, не даючи їм, напр., важкої зброї, при чому те недовір'я поширюється і на Східню Німеччину. Проте Сталін, чоловік старий, „спішився", щоб побачити перемогу комунізму в усьому світі. Влада вдарила йому в голову, і він не бачив неминучої заглади комунізму й совєтського режиму, коли тільки прийде до тієї розправи, до якої він простував. Але бачили це совєтські маршали й генерали і ті всі совєтські бюрократи, яким важливіша річ — жити з своїх посад, ніж воювати за комунізм і самим у тій боротьбі зґинути. Цим і пояснює Дюгерст „офензиву миру", поведену Маленковим зараз після того, як він спекався спершу Сталіна, а потім Берії, найнебезпечнішого суперника.

ДУМКИ НА ЧАСІ

Колись найбільш небезпечною була праця в копальнях вугілля. Загроза експльозії газу, обірвання стелі і заливу води — були звичайними випадками, які приносили „майнерам" смерть або дожиботне каліцтво. Залишалися тоді вдови і сироти, як не в Америці, то в рідним краю. Був це час, коли жінка виряджала чоловіка до праці неначе на війну, бо не знала, чи він вернеться сам чи його привезуть. А вже найбільшою трагедією був вибух газу, бо він миттю охоплював десятки нещасливих вуглекопів. Та й рятунок був утруднений в такій катастрофі, бо погасити вогонь було нелегко. Коли витягали попалених віндою, то на поверхні землі, біля шахти, стояли жінки і вичікували своєї долі...

В таких часах, 60 років тому, в майнерському містечку Шамокін у Пенсилвенії засновано Український Народний Союз. Засновано його для несення порятунку вдовам і сиротам по вбитих вуглекопах. І Союз давав цей порятунок вдовам і сиротам без різниці, чи вони були в Америці, чи в рідним краю, і не вимагав від них ні слова подяки, ні почуття вдячности.

Ці часи минулися, цивілізація поступила далеко вперед, а державні закони й техніка поліпшили умовини праці під землею. Нещасливих випадків у копальнях щораз менше, хоч „майнерська дихавиця" не перестала забирати жертви.

Але й дивна ця цивілізація! Похвали її, то вона немов гукне: „Схаменись, читай щоденні газети, то побачиш!" Тож читаємо, що в самім серці великого Ню Йорку 8 членів родини отруїлось газом, а там згинули люди у вогні, там авто зударилось і покалічило кілька осіб, або садист убив людину без причини, і т. п. Не минає дня, щоб газета не принесла вістки про нещастя — не поодинокі, але неначе гуртові, „гоулсейл". І це має бути цивілізація!

Читаємо в пресі про різні випадки, і страх збирає — нуж між жертвами є українські прізвища! Дивимося по прізвищах — нема українських і переходимо до наступної сторінки газети. А знайдеться українське прізвище між убитими, то мимоволі відчуваємо журбу за недолю вдови та дітей і потішаємо себе тим, що покійний мабуть був забезпечений у Союзі.

Може був забезпеченим, а може не був. Журитися недолею незнаної нам української родини — це належить до людської вдачі. Але в першій мірі журитися буде жінка, яка втратила чоловіка і залишилася сама з сиротами, коли чоловік не був забезпеченим. Та тоді вже запізно журитися, коли чоловіка привезли неживим. Журитися треба тоді, коли чоловік здоровий і працює. Тоді треба подбати, щоб його життя було забезпечене в УНСоюзі і щоб в разі випадку вона мала змогу почати своє життя наново.

Людське життя в Америці жене швидким темпом. Не оглянешся, а вже знову кінець року. В щоденній метушні відкладаємоназавтра такі справи як забезпечення. „Ще меблі треба сплатити, ще заробити завдаток на хату, а тоді й подумаємо про забезпечення". Але нещастя не спить і не чекає на сплату меблів чи телевізії, або на купно дому. Що ж тоді зробить вдова з невиплаченими меблями або з обдовженим домом, коли батька родини нараз не стане? Чи потрібно жінці високої школи і науки, щоб зрозуміти свою недолю в разі смерти чоловіка? Тому розумна жінка наперед поцікавиться забезпеченням свого чоловіка в УНСоюзі, щоб в разі його смерти вона і її діти не зазнали гіркої біди. Ото ж кожна розумна жінка заохотить чоловіка вписатись в члени УНСоюзу, коли до її хати прийде організатор. А якщо не прийде, то пошукає найближчого відділу УНСоюзу, щоб вписати свого чоловіка. Бо жінка найбільше втрачає, коли її чоловік не має забезпечення.

Г. Герман

Степан Женецький

У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ

(6)

— Що сталося, хлопці? — питаю. — Чого сумуєте? Їсти бавери не дали, чи що?

— Та їсти дали, — відповідають, — почастували, як на Великдень, але...

І тут почали розказувати свою журбу. Після обіду їхні бавери стали показувати їм свої господарства. Хлопці поперелякувалися: кожен з них попав до багатого бавера, що мав по 80-100 корів, по 50-70 телят, 4-8 пар коней і велику кількість інших домашніх тварин.

— Як же ж це все попорати, як напоїти, як накормити, як січки для такої сили худоби нарізати? — біда́лися хлопці.

— У нас дома, — сказав один з них, — було 35 хвостів та й то було коло чого наробитися. А що тут буде?.. Пропадемо, замучать нас бавери коло своїх оксів.

З невеселими мінами йшли на другий день ранком на працю. Вибиралися, мов на муки. Та ввечері, вернувши з праці, всі були веселі, усміхнені.

— Ну, як там, хлопці? Ще живі, здорові? Не позамучували вас бавери своєю худобою? — питаю.

— О, ні! — радісно відповідають. — То не так страшно, як на початку виглядало. Січку ріже електрична січкарня, води не треба носити до стайні — худоба сама себе напуває: захоче пити, натисне на прилад, що міститься в жолобі, і п'є...

І справді, як відомо всім тим, хто працював у німецького селянина, сільсько-господарські роботи в Німеччині дуже полегшені різними технічними застосуваннями. Найбільше електрика допомагає в праці німецьким селянам. Коли порівняти їхній спосіб господарювання із способом господарювання українських селян в Галичині, то треба признати, що у німецьких селян воно було далеко раціональніше. Правда, на це склалося багато історичних, економічних, та інших причин, але факт залишається фактом.

— Я дома більше змучився, заки попорав чотири наші корови, ніж тут 150 штук, — не раз говорив кандидат на дяка з Добромильщини.

Поводилися з нами гідно й по-людяному. Давали ті самі харчі, що самі їли, і запрошували їсти до того самого стола, при якому самі їли. На початку війни німці мали ще харчів подостатком, а баверн, яким цілу війну їсти не бракувало, в той час харчувалися навіть дуже добре. Ми одержували їсти п'ять разів денно. Ранком — снідання, на яке давали „бротзуппе" (до вареного молока кришили чорний хліб), а після того каву або какао з білим хлібом. О 10-й год. — друге снідання, так зв. „фешпер", на яке давали хліб з м'ясом, маслом, сиром, а в п'ятниці з мармелядою, і до того літровий глек „мосту", що його робили з овочів. О 12-й год. обід, який складався звичайно з двох страв: зупи і картоплі з м'ясом та підливою. В неділі і свята „картоффельнкльозе", які всім нам дуже смакували. О 4-й год. другий „фешпер", а після закінчення праці коло худоби — вечеря.

Бавери були з нашої роботи задоволені і догоджали нам, як могли. А хлопці у свою чергу старалися бути пильними в роботі. З усіх баверів найгірший, чи пак найскупіший попався мені. Правда, голодом він мене не морив, але не був такий щедрий, як інші. Зупи, хліба, молока й картоплі я міг їсти скільки хотів, але м'ясо, масло, сир — він мені приділював. До кави ніколи не давав цукру, а все сахарину. Хлопці часто сміялися з мене, що він мені жалує їсти, але я собі нічого з того не робив, бо зате мав багато менше роботи. Всі хлопці йшли до праці на початку 8-ої год. ранку і працювали до 6-ої, а мій бавер казав мені приходити о 9-ій год. ранку, а о 4-ій, найпізніше о 5-ій год. я вже кінчав роботу. Та й роботи не було багато: моєю повинністю було накормити й напоїти 4 корови й 7 свиней. Як надворі була погода, не падав дощ, а зимою не було дуже холодно — то зрубував молоді дерева, що росли на схилі гори. А коли падав дощ, або зимою тиснув мороз, то я крутився по господарстві: колов дрова, робив порядки на подвір'ї, а найчастіше замітав у млині. Крім того, мав спеціяльні завдання: відвозив ручним візочком молоко до молочарні, ходив на закупи до крамниці та робив інші орудки.

Хоч селяни настоювали на тому, щоб хлопці працювали від 8-ої ранку до 8-ої вечора, наші вахмани, мабуть за військовим приписом, поставили на тому, що вони працювали від 8-ої до 6-ої, а в неділі й свята тільки ходили до баверів їсти, але нічого не робили. Коли ж довідалися, що всі хлопці, крім мене, в неділі, по сніданку допомагали баверам порати худобу та робити порядок у стайні — дуже розсердилися й заборонили це робити. Хлопці таки далі допомагали і, тоді вони загрозили, що замикатимуть їх на цілу неділю в нічліґарні.

Одної неділі вахмани таки сповнили свою погрозу: замкнули нас всіх у кімнаті і до баверів не пустили. Та цей їхній вчинок вийшов на шкоду і для нас і для них самих. Бавери почали домагатися у військових властей, щоб цих вахманів забрали, а на їхнє місце дали інших. Вони виграли, і за два місяці прислали до нас інших вахманів.

Це були вже цілком інакші люди, — обидва молоді і до того члени націонал-соціялістичної партії. Один з них, що був старшим, утратив три пальці на руці в боротьбі з комуністами. Хоч і вони поводилися з нами коректно, але пішли вповні на руку баверам і старалися догодити їм у всьому. З їх приходом хлопці мусіли починати працю о 7-ій год. ранку, а кінчати о 8, 9, часом навіть о 10-ій год. вечора. Один тільки мій господар казав мені й далі приходити о 8 год. і відпускав найпізніше о 5-ій. Тепер вже мусіли хлопці й кожної неділі допомагати баверам...

ОДИН МІСЯЦЬ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

(2)

Харків

До Харкова ми приїхали о год. 2-ій по обіді. Станція гарної конструкції, цілком відбудована, не видно на ній цілком залишків війни. Широкі, світлі кулюари, великі вікна. Рух на станції дуже слабий. Не видно ні продавців газет (не то, що у Франції), ні чистіїв черевик. Де-не-де стоїть міліціонер, який своїм бистрим"-оком обсервує всіх прохожих. На дорозі біля станції стоїть кілька таксі, які розмальовані за міжнародніми приписами. При виході зі станції по лівій стороні видно величний будинок пошти і телеграфу, по правій стороні — ґастроном.

Не можна сказати, щоб люди були зодягнені дуже зле, але багато гірше, як у Франції, чи навіть, як у Польщі. Чоловіки в характеристичних совєтського моделю кашкетах, з задертими догори дашками, жінки в хустках, дехто простоволосий. Тролейбуси і трамваї мало заповнені. Вуличний рух слабий, прохожих, порівнюючи до міст західньоевропейських, теж мало. Магазини з продуктами чи з товарами щоденного вжитку теж тільки де-не-де зустрічаються. Взагалі майже не видно кафейок, чи бістро, що їх в Парижі є по кілька чи кільканадцять на кожній вулиці. Не видно, щоб люди десь вечорами сиділи і пили каву, вино чи пиво, хіба що при вході до театрів чи кіно.

Всюди на перехрестях чи на переходах є написано в російській мові „Переход", рідше українською „Перехід". Як рівнож написи на будинках і магазинах переважають в російській мові.

Увечері досить слабе електричне освітлення. Ніде не видно газового. Сильно освітлені перехрестя.

Готель „Інтурист" міститься на вул. Сумській. Це велика будівля. Всюди чисто і зразковий порядок (бо ж він і призначений тільки для чужинецьких делеґацій). Всюди панує виключно російська мова, ніхто зі мною по-українськи говорити не хотів. Слід відмітити, що кожне меню складалось з українських страв (прекрасний борщ зі сметаною, вареники, тощо).

(Продовження буде)

З Театру

135-річна бабуся „Наталка Полтавка" на сцені УТА

Благословенне було обурення Івана Котляревського на князя Шаховського за його „Козака-стихотворця" — благословенне і корисне для українського театру. Вислідок цього появилась на сцені українського театру в Полтаві 1819 року нова українська п'єса „Наталка Полтавка", якою були покладені підвалини світського театру в Україні.

Русифікація всього українського культурного життя позначувалась теж на театрі, і в цій атмосфері загальної русифікаційної хвилі в Україні, вистава „Наталки Полтавки" стала переломом. Що більше, „Наталка Полтавка" залишилась в репертуарі українського театру досі і її значення не лише в її мистецько-театральних прикметах, але теж у тій ролі, яку вона відігравала в національному і культурному відродженні нашого народу.

Полтавський театр, який вперше виставив „Наталку Полтавку", і який очолював Котляревський, а в ньому серед акторів були такі визначні майстри сцени, як Щепкін, чи Нальотова, — репрезентував головно співочий і комедійний репертуар. Найулюбленішим типом театрального твору під впливом французько-італійської школи була комічна опера. Але завдяки великому літературному талантові Котлярівський розвинув у „Наталці Полтавці" широко елемент народної драми, і завдяки цьому в 20-х і 30-х роках вона стала репертуарною п'єсою.

Сьогодні в нашому театральному репертуарі „Наталка Полтавка" далі веде перед під назвою народної опери. Не лише побудово-комедійний елемент, який і тепер приманює і чарує глядача, але і багатство співочого елементу рішає про те, що „Наталка Полтавка" — не зважаючи на своїх 135 років — ще й досі не постарілась.

Давніше відомі були дві партитури до „Наталки Полтавки": одна із нахилом до романсу А. Єдлічки, а другу скомпонував 1857 р. Опанас Маркович у Немирові. 1864 року музику до „Наталки Полтавки" скомпонував М. Лисенко, використовуючи партитуру Марковича.

Чи оправдана вистава „Наталки Полтавки" в репертуарі сьогоднішнього театру на чужині? — здається, зайве питання. Вже факт, що „Наталка Полтавка" не сходить із сцени різних театрів і в краю і на вигнанні, — виключає таке питання. Всі найвеличавіші стилістичні шукання театру не можуть заперечувати одної істини, що театр — це чинник в суспільному і національному житті. І саме ця наша еміграційна дійсність вимагає, щоб наш театр на еміграції мав у своєму репертуарі українську театральну клясику, отже й „Наталку Полтавку". Вже загальний огляд театральних успіхів „Наталки Полтавки" говорить про її ролю для всього національного життя. Ця п'єса не лише дала початок українському світському театрові, але великі українські театри часто починали свою діяльність її виставою.

Напевно тими ж критеріями кермувався Український Театр в Америці, під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка, коли після Мольєрового „Тартюфа" дав нашій публіці „Наталку Полтавку". Виповнена заля Дому Горожан у Филаделфії, де йшла прем'єра цієї вистави в неділю, 7 листопада ц. р., вказує, що наша театральна публіка виявляє великий інтерес до української клясики, до шедеврів українського театру.

Вистава йшла у постанові Богдана Паздрія. І режисер і мистецький керівник театру головну вагу поклали на виявленні всіх мистецьких вальорів цієї п'єси. Це піклування про високомистецьку виставу і рішило про підбір акторів. Тут побачили ми справдішніх асів нашого театру на чужині.

Ролю Терпелихи виконувала Ніна Горленко. Я не знаю раніщої театральної кар'єри цієї знаменитої артистки. Вона не відтворює ролі, вона її глибоко переживає і, коли плаче справжніми сльозами, коли зворушується, зворушується до глибини душі. Вона відтворила правдиву українську селянку, згідно з задумом Котляревського. Теж і голос пані Горленко звучав мелодійно.

Блискучий день мала Ліза Шашаровська-Чепіль. Це передова артистка в кращих роках Львівського театру за дирекції В. Блавацького, який їй доручив складну ролю Офелії в Шекспіровому „Гамлеті". В „Наталці Полтавці" Ліза Шашаровська вповні задовольнила голосово. Вона була найкращою на сцені, як співачка, і свою ролю відтворювала з ніжністю. Тетерваковський і Макогоненко — це повисові ролі найбільших акторів нашого побутового театру. Вже Щепкін, Соленик і Кропивницький здобували свої акторські лаври саме в одній із цих двох роль. Брати Садовський і Саксаганський увійшли в історію, як неперевершені відтворці цих двох персонажів із „Наталки Полтавки". Теж і в виставі Українського Театру в Америці ці два персонажі здобули найкращих відтворців, яких можна мати в нашій театральній дійсності. Возного грав Йосип Гірняк. Кажуть, що це він вперше відтворює цю ролю і тому, може, був дещо стриманий. Але цей майстер української сцени мусить постійно бути об'єктом захоплення. Він до кожної ролі підходить із новим заложенням. Тут треба було акторові, який перейшов школу Курбаса, вложитись у побутовий образ і Гірняк створив персонаж — нехай і хитрий у своїй „письменній" вищості, але щиросердечний, як ввесь народ.

Богдан Паздрій мав ефектовнішу ролю виборного Макогоненка. Він мав теж і більше зі співу, і як співак — задовільний. Баритон Паздрія був звучний і мелодійний. Паздрій має за собою понад двадцять років театральної праці і саме в народних п'єсах та оперетах найкраще проявилось його акторське амплуа. В ролі Макогоненка мав Паздрій змогу проявити всю ширину свого акторського вміння, і цим лише утвердив свою позицію в акторському світі.

В ролі Петра виступив співак-тенор Іван Гош. Він мав менше із гри, а його голос в деяких партіях звучав вирівнено й гармонійно. В мовлених партіях у нього перевага декламації.

І. Шуган в ролі Миколи був рухливий. В нього теж сильний баритон. Режисерові треба було звернути пильнішу увагу на ці два персонажі, головно в укладі мізансцен.

Оркестру задовільно виручував струнний квартет із фортепіяном. Інструментацію перевів Л. Гуменний і він теж проводив квартетові. У складі квартету, крім Гуменного, В. Босий, О. Согор і В. Чепіль; при фортепіяні В. Перфецький. Стилізовані декорації у виконанні В. Клеха. Щаслива розв'язка імпровізованого красвиду з пристосуванням до обстановки всіх дій. Але, здається, побутова виставка в реалістичному відтворенні краща при повній декорації.

Публіка сприйняла виставу із задоволенням.

(от)

● Індійському прем'єрові Неру сповнилося 65 років. З цієї нагоди преса звертає увагу на його надзвичайно добрий фізичний стан. Він виглядає далеко молодше, як є в дійсності, і від довгих років хворів найбільше на звичайну перестуду. Він щоденно відбуває ранню гімнастику за приписами індійських йогів, м. ін. стоячи протягом хвилини на голові. На парляментську прибуну він ступає, як юний вояк.

ВСТУПАЙТЕ в ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

УВАГА! ШІКАҐО И ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

В ДНІ 21. ЛИСТОПАДА 1954

— відбудуться: —

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ

З НАГОДИ 60-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

З ТАКОЮ ПРОГРАМОЮ:

передполуднем в українських церквах св. о. Миколая і св. Володимира Служби Божі в намірені Ювілята і Панахиди за померлих членів.

О год. 4-ій пополудні в АВДИТОРІЇ НОВОЇ ШКОЛИ СВ. О. МИКОЛАЯ

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

на якій виголосить промову Головний Предсідник УНСоюзу п. Дмитро Галичин. В програмі: виступи хорів „Сурма" і Церковного Хору при парафії св. о. Миколая, виступ солістки п. В. Цегельської і піяністки п. Е. Барабаш і інш.

О год. 7-ій вечором в тій же Авдиторії

ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ

а в їдальні школи —

БЕНКЕТ

Вступ на Концерт і Забаву 1.00 дол. На Бенкет 3.00.

Квитки можна набути в Домі Відділів УНС при 845 Н. Верстерн.

Просимо всі Товариства здержатися від імпрез в тому дні.

Окружний Комітет Відділів УНС в Шікаґо.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ!
Українська Католицька Парафія у Вунсакет
запрошує на

ХРАМОВИЙ ПРАЗНИК

НЕДІЛЯ, 21-го ЛИСТОПАДА ц.р.
Співана Сл. Божа год. 11.
Забава о год. 2-ій в залі при 540 Блекстон вул.

ВІДДІЛИ „ПРОВИДІННЯ" В НЮ ЙОРКУ
— влаштовують —
В СУБОТУ, ДНЯ 20-го ЛИСТОПАДА 1954
В ЗАЛІ BEETHOVEN HALL, 210 E. 5th St., (між 2-3 Еве.)

ОСІННЮ ЗАБАВУ

(ЗАПУСТИ) З ТАНЦЯМИ
До танців приграватиме знана оркест. п. В. ОСЕРЕДЧУКА з приспівами баритона п. Р. Левицького.
Вступ: $1.50 Стрій довільний. Початок 8:30 веч.
Комітет.

УВАГА! Централ Фолс, Павтукет, Провіденс і околиці!
Український Горожанський Клюб і УНС
— влаштовують спільно —

ВЕЛИКУ ЗАБАВУ

В СУБОТУ, 20-го ЛИСТОПАДА 1954 Р.,
в Українській залі при 59 Central St., Central Falls,
де буде приґравати першорядна жіноча оркестра в складі 4 осіб, які будуть в нас грати перший раз.
Початок о год. 8-ій вечора.
Просимо дооколичне Громадянство до участи. За добру забаву ручить Комітет Клюбу і УНС.

Влаштована
Об'єднанням Мистців Українців в Америці
ВІД 30-го ЖОВТНЯ до 14-го ЛИСТОПАДА 1954
ІНДИВІДУАЛЬНА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА
КАРТИН

РОМАНА ПАЧОВСЬКОГО

в залях
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
в Ню Йорку при Другій Евеню 149.
БУДЕ ВІДКРИТА ДОДАТКОВО
ще в неділю, 21-го листопада
Виставка відкрита:
В будні вечором від 8-ої до 10-ої.
В неділі від 10-ої рано до 10-ої вечора.
ВСТУП 50 ЦЕНТІВ.

ВАМ НЕ МОЖЛИВО ОБІЙТИСЬ БЕЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

✝

Ділимося з Кревними, Приятелями і Знайомими сумною вісткою, яка наспіла з Рідних Земель, що весною 1954 р. помер після довшої недуги, на 80-тому році життя, наш Дорогий Батько і Дідо

о. МИХАЙЛО ДАЦЬКО,

довголітній парох Підлися, золочівського повіту, в Західній Україні.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
буде відправлена
В СУБОТУ, 20-го ЛИСТОПАДА ц.р.,
в парафії Північного Торонта при вулиці Твітмір, о годині 9:30 вранці.

Стефанія — дочка, Любомир — зять
Ігор — внук,
КРОХМАЛЮКИ.

Торонто, Канада.

✝

Ділимося сумною вісткою, що дня 16-го листопада 1954 р., помер в Нюарку по короткій недузі, в 58 році життя

бл. п. СЕРГІЙ БИСТРИЦЬКИЙ.

Похорон відбудеться в четвер, 18-го листопада, о год. 9-ій рано з похоронного заведення Литвина при 801 Springfield Ave., Irvington, N. J., відтак до Української Православної Церкви при 19-ій вулиці в Нюарку.

Проситься Всіх Знайомих про участь в похоронах.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКІ ФОНОГРАФІЧНІ ПЛАТІВКИ
Заходіть або пишіть по українські й другі платівки. Висилаємо платівки по цілому світі. Пишіть щодня по український каталог платівок.
FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 West Chicago Avenue Chicago 22, Ill., U.S.A.

● ПРАЦЯ ● ● HELP WANTED—MALE ●

MACHINE DESIGNERS
Мінімум 5 років досвіду при автоматичних машинах.
ГОЛОСИТИСЬ
Standard Tool & Manufacturing Co.
738 SCHUYLER AVE. LYNDHURST, N. J.
Зголош. від 8 рано до 4:30 попол. Від понеділ. до п'ятниці.

РОБІТНИКИ ДЕРЕВ'ЯНИХ ВИРОБІВ
Досвідчені оперейтори машин і виробники кабінетів; стала праця; добра платня.
Телеф. OR 2-9100

ПОТРІБНО СУПЕРІНТЕНДЕНТА
до дому з олив. огріванням. 3-кімн. модерний апартамент.
ATTORNEY CARROLL
31 St. Mark's Place
Manhattan

● MOVIE ●

СЬОГОДНІ й ЗАВТРА
Драма
"YOUNG CARUSO"
Молоде життя великого оперного співака.
Фільм продукований в Італії.
AMERICAN THEATRE
3rd Street, bet. Ave. B & C
New York City

● МЕШКАННЯ ●

ПОМЕШКАННЯ
Маю 2 кімнати до винайму, умебльовані з центральним огріванням. Для двох дівчат, або одружених. Голоситися вечором від 6-9.
203 E. 13th St., New York 3, N. Y. Apt. 4 B, M. L.

● BOATS FOR SALE ●

SEA SKIFF
24x9 ft. 1953 р. човен, розсувний дах, Nordberg 145 H.P., контрол. апарат Морзе, питна вода, автоматична підводна помпа. Швидкий. Жадає $3.500.
Тел. Esplanade 2-2023 вечор.

● REAL ESTATE ●

ТАК БАГАТО ЗА ТАК НИЗЬКУ ЦІНУ.
125 акрів при твердій дорозі. Шкіл. автобус, пошта відбирає на місці, 80 акр. управ. землі, 25 пасовиська, решта ліс. Гар. 10-кімн. дім з удогід. Обора з 28 перегородками, "water bucket", сайло, комб. курник і ґараж. 20 корів, 4 расов. ялівки, 2 коні, фарм. машинерія. Податки $230. Ціна $11,000, вплати $6,000.
50 акр., високе полож. Гар. 5 кім. дім, лазничка, олив огрів. Обора, курник, дім, овоч. дерева і 1 корова, 2 телята, 50 курей, 10 овець, 2 кози, трактор, фарм. машинерія. Податки $70. Шкіл. автобус, достава пошти, склеп. Ціна $6,500.
Batson Realty
GEORGE A. DAHL ASSOCIATES
Other Buys on Farms & Property
E. Main St. Cobleskill, N. Y.

ВАШЕ НАЙЛІПШЕ КУПНО
Нові 2-род. доми.
Всі з цегли 3 і 6 кімн., 2½ лазнички, ґараж, фронт. і задна веранда, під-пивниця. Бл. шкіл, склепів на Adee Av. Один бльок на північ від Boston Road.
G. & L. HOMES
940-2-4-6 Adee Ave., Bronx
Builder on Premises KI 7-8107

SCHOOLS MOUNTAIN — Влизько Budd Lake; 200 акр., 100 акр. управної землі; ліс і лісоматеріял; 10 кімн. дім, комин. в кожн. кімнаті, курники з виряд. на 3,000 курей, інші будинки, стодола, ґаражі, шопа; товар і влаштування; посілість.
DAHLEN REAL ESTATE
CAldwell 6-3119

● ПРАЦЯ ●
HELP WANTED—FEMALE

ФРИЗІЄРКА
ДОСВІДЧЕНА.
Добрі години й платня.
Голоситись:
JEAN'S HAIRSTYLIST
756 Palisade Ave., Yonkers, N. Y.
Phone YO 5- 6088

NURSES, N.Y.S. LICENSED, PRACTICAL
Початкова платня $190-$200 міс.
Досвід; Підвишка.
ТВ досвід не є основним.
100-Bed TB Hospital, Brooklyn
DI 6-4000

ГОСПОДИНЯ И КУХАРКА
Досвідчена. Спання на місці. Добрі рекомендації, 2 доросл. осіб, 12-річний хлопець. Досконала платня.
Phone: HU 2-8485

ДОМАШНЯ РОБІТНИЦЯ
до загальної праці і малого варення.
3 дітей в родині. Власний покій з лазничкою.
Tel. Ridgewood, N. J.
Gilbert 5-5385

ДІВЧИНА або ЖІНКА
Спання на місці у власній кімн. з лазничкою. Легке варення, загальна домаш. праця. Всі елект. приряди. Опіка над дітьми. Добра платня. Стала праця. Приємний дім на Брукліні. (Рекомендації).
Телеф.: EV 7-5520

Вдовець ПОШУКУЄ ГОСПОДИНІ дому, українки самітної, або бездітної вдови у віці 48 до 60 років. Листовні зголошення на адресу:
NICK BOBENKO
4439 Dubois Street
Detroit 7, Mich.

● REAL ESTATE ●

MONMOUTH COUNTY FARMS
43 акри, 10 акр. лісу, решта упр. землі; фарм. дім, 8 кімн., лазничка, ціна $47,500.
36 акр. вся упр. земля, фарм. дім 6 кімн. і лазничка, бічні будинки, виімкова ціна $30,000.
60 акр. огорожено; 2 потоки, 2 криниці, молоч. будинок, 20 переділок, шпихлір, колон. фар. 8 кімн. дім, 2 лазнички. Ціна фарми тільки $40,000.
105 акр. чудова фарма, частина лісу, доск. колон. 10 кімн. дім, 3½ кахл. лазнички. Оглядати за попер. зголош. $68,000.
CHAS. H. TINDALL AGENCY,
19 E. Front St., Red Bank, N. J.
Tel. RE 6-9030

JAMAICA ESTATES NORTH
40x100 площа, передвоєн. мур. дім відокремлений 6-кімн., лазничка, огорож. патіо, абоніт. дах, коминок, мосяж. рури, оливне огр., ґараж, багато особливостей-вигод. $18,990
Телеф власника: RE 9-2058

ПРОДАЄТЬСЯ НА БРОНКСІ
мурований
4-х РОДИННИЙ ДІМ
Добрий будинок. Ціна на скорий продаж $8,000, готівки $4,000. Також на продаж 2х родин. дім з садом. Для купівлі треба мати $1,250. Дзвонити до 10 ранку або 7-9 у веч.
AV 1-0194

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ МЕБЛІВ
Sound Furniture M'fg. Co.
ПАВЛА МАРКА
430 EAST 10th STREET, NEW YORK 9, N. Y.
Телефон: CAnal 8-4140
В НАШОМУ СКЛАДІ МОЖНА НАБУТИ НАЙНОВІШІ МОДЕЛІ МЕБЛІВ: СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, ВІТАЛЬНІ і т.п.
Модерні моделі різних столів з мармуровими, або скляними плитами, або в стилевому виконанні.
Коли бажаєте гарно умеблювати свій новий дім, прикрасити помешкання, чи кімнату для дітей, або відновити свої старі меблі, просимо удатися до нас з повним довірям.
Крім того переробляємо і виконуємо нові устаткування склепів, клюбів і взагалі всякі праці з дерева.
ВИКОНАНА НАМИ РОБОТА Є ВИСОКОЯКІСНА І ГАРАНТОВАНА, А ЦІНИ ФАБРИЧНІ.
Фабрика відкрита щодня від год. 8 рано до 5 пополудні, а в суботу до год. 1.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, відд. 206, відбудуться в суботу, 20-го листопада, в параф. залі при 74 Геррис Еве., о год. 7:30 веч. Проситься всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Проситься членів точно вирівнювати свої місячні вкладки кожного місяця. Впишіть своїх знакомих і дітей в ряди членів УНСоюзу. — М. Старик, предс.; І. Кокольський, секр.

ВЕТЛЕГЕМ, ПА. — В-во св. Димитрія відд. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопада о 2-ій год. попол. Проситься всіх довгуючих членів прийти на збори та вирівняти свої вкладки.—М. Брус, предс.; В. Заґвотський, кас.; Д. Мушастий, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, відд. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го листопада, о год. 2-ій попол., в церковній залі на Roosevelt Ave. Просимо приводити на збори нових кандидатів на членів УНСоюзу і дітей. Для дітей вийшли нові грамоти дуже вигідні для родичів дитини. — Гр. Волянський, предс.; І. Маркович, секр. Н. Кіра, кас.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори В-ва св. Кирила і Методія відд. 86, відбудуться в неділю, 21-го листопада, зараз по Сл. Божій в парафіяльній авдиторії. Проситься всіх членів прийти на збори та вирівняти належні вкладки. Також просимо членів які ще не заслали свого датку на дит. журнал „Веселку", щоб зложили свою жертву на зборах, а ми вишлемо разом суму і імена всіх жертводавців до адміністрації Свободи. — Г. Сайкевич, предс.; П. Саламаха, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів В-ва св. Арх. Михаїла, відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. листопада, о год. 7-ій веч., в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ., відд. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. листопада, в залі Клюбу при 13 Washington St., о год. 2-ій попол. Проситься членів явитись і вирівняти свої вкладки. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, сек.

ЙОНҐСТАВН, О. — Відд. 140 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 21. листопада в церковній залі на Райен Еве. зараз по вел. Сл. Божій. Проситься всіх членів прийти на збори і вирівняти свої залеглости, як також привести своїх знайомих, щоб вписалися до УНСоюзу. — М. Терлецький, предс.; І. Кравець, секр.-кас.

● BUSINESS OPPORTUNITY ●

DRY CLEANING & TAILORING STORE
Повне влашт. Добре полож. при 537 Van Nest Ave. на Бронксі. Нагода для кравця. Низ. рент, доб винайм. Власник продає по д. умірк. ціні.. Телеф. власника:
Dobbs Ferry 3-6666

ПЕКАРНЯ — РЕСТОРАН
Повне влаштув., бизнес. полож. $1,300. 2 апартаменти, 2½ — 5. р. винайм. Відповідне для 2 пекарів, або пекаря ресторатора. Власники розійшлися. — Ціна $5,000.
1909 — 3rd Ave. New York City
LE 4-3956

З причини здоровля продам
WINDOW CLEANING ROUTE
Хто цікавиться, має нагоду набути досить доплатну і постійну роботу, за низьку ціну. Пишіть до:
THOMAS MAHONEY
2255 Broadway, New York, N. Y.

ПЕКАРНЯ - ЛАНЧОНЕТА
Повне й модерне влаштування. Свіжо відновлене. Добре биз. положення, бл. фабрики. Помір. рент. Помір. ціна. Зайдіть до власника.
507 Court St., New York City
Phone TR 5-1345 after 3 P.M.

CABINET SHOP
Повне влаштування. Добре положення, доб. прихід. Низький рент доб. винайм. Власник продає по д. умір. ціні. Зайдіть до власника.
CESARE'S CABINET SHOP, Inc.
208 W. 68th St. New York City
Phone TR 7-9000

Ол. Неприцький-Грановський:
ІСКРИ ВІРИ
Поезії, том 5
Ціна $1.50.
Замовляти:
SVOBODA
81-83 Grand St. (Box 346)
Jersey City 3, N. J.

● MISCELLANEOUS ●

БУДІВЕЛЬНИЙ МАТЕРІЯЛ
- CINDER BLOCKS
- INSULATION
- OVERHEAD DOORS
- STEEL SASH (All Types)
- ROCK LATH
- SHEET ROCK
- ROOFING MATERIALS
- FACE BRICKS (All Types)

Також... лопати, тачки, пачки на вапно, розгрівачі, коминки, кахлі, різнородні рури, Pennsylvania синій камінь і Tennessee світляний камінь.
ВСІ ПОМІРКОВАНІ ЦІНИ.
ALLEN & BUBENICK
STELTON ROAD NEW MARKET
Phones DU 2-8867 Days DU 2-6567 Evenings

GEFRO SUPPLY, INC.
„Понад 100 років досвіду на вашій службі"
"GENERAL SUPPLIES TO ALL TRADES"
Hardware, Builders, Plumbers, Contractors, Steamfitters, Roofers, Tinsmiths
5908 Bergenline Avenue
West New York, N. J.
Phone UNion 7-1600
ЩАДІТЬ НА ЧАСІ — ЗАЙДІТЬ ПЕРШЕ ДО GEFRO
Marine, Painters, Janitors, Industrial, Electrical, Boilers, Stoves

● Business Opportunity ●

BUTCHER STORES — KOSHER
Продаж або рент. Повне влаштування, добре биз. положення. Можна поліпшити умов. життя. Ці биз. нагоди продасться по д. уміркованих цінах.
4002 — 14th Ave., Brooklyn, N.Y.
Phone UL 3-9089

ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ
Давно заснований бизнес. Оборот коло $900. Легко розвинути. Добре положення. Рент $75, довгий винайм. Тільки $5.000 — продає з уваги на недугу. Мішане сусідство.
K. Stephan Pomierski
37 School St., Glen Cove, L. I.
Phone Glen Cove 4-1515

DONUT SHOP
Гуртовий і подрібний продаж. Повне влаштування, добре положення. Низ. рент., доб. винайм. Добрий прихід. Власник продає по д. умір. ціні Зайдіть до власника.
796 — 9th Ave., New York City
Phone CI 5-5095

САЛЬОН КРАСИ
Повне влаштування. Добре бизнес. положення, низк. рент — добр. винайм. Можна поліп. умов. життя. Власник продає цю добру бизн. нагоду по д. умір. ціні. Телефон власника:
CY 8-1620 or CY 8-9733

BAR & GRILL
Повне влаштування. Доб. биз. положення в Yorkville. Помір. рент — доб. винайм. Власник відходить з уваги на недугу, продає по д. уміркованій ціні.
Телеф. власника RE 4-9463

CLEANING & TAILORING
Заснов. тому 30 р. Повне влаштування. Низ. рент, довгий винайм. Можна поліп. умов. життя. Власник виїжджає — продає тільки за $2,200. Зайдіть до власника.
1255 St. Lawrence Ave., Bronx
Phone TA 2-9555

САЛЬОН КРАСИ.
Повне влаштування. Добре бизнес. положення, доб. прихід, низ. рент, винайм. Можна поліп. умов. життя. Власник продає по дуже умірк. ціні. Зайдіть до власника:
1701 W. 8th St., Brooklyn
Phone: ES 2-7325

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в дому культурної родини.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВИХ І УЖИВАНИХ
• Радіяторів і парових кітлів
• Умивалень • Sink & Tub Combinations • Ванни • Синків
VAN HOUTEN PLUMBING SUPPLY CO.
908 Van Houten Ave., Clifton
PR. 9-0664
Open Sun. 'Till 1 P. M.

ОРГАНІЗАЦІЇ БАТЬКІВ, ШКІЛ, ЦЕРКОВ, КЛЮБІВ!
Можна заробити спеціяльні гроші на Різдвяні свята
Продавайте своїм Приятелям і Членам найліпші цукорки по найнижчих цінах.
За подробицями телефонуйте:
CANDY FAIR
323 Maple Street,
Perth Amboy, N. J.
VA 6-1461

ГАРНІ КИЛИМИ И ХІДНИКИ
обиття на меблі.
LINOLEUM
низькі ціни.
ТІЛЬКИ У ФІРМІ
State Floor Covering Co.
330 State St., Perth Amboy, N. J. Tel. Hillcrest 2-2240

ШЕНШИЛІ
по гуртових цінах.
Першоякісні — $350 і більше.
Кожна кількість.
Пишіть по ціни.
ANDES CHINCHILLA SALES
194 Route 17, Paramus, N. J.

Нічого кращого за таку ціну! не залишає саджі і дуже чистий.
Nut or Stove —— $21.50
Pea —— 18.50
Buckwheat $16.00; Rice $15.00
HArrison 6-2132
MORRIS DEMEL
615 Essex St., Harrison, N. J.
Легкі сплати.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

НАДЗВИЧАЙНИЙ, ВИЇМКОВИЙ
ВИПРОДАЖ!
ПРАВОСЛАВНІ ХРЕСТИКИ 14 карат. від $3.00
МУЖ. ГОДИННИКИ 14 карат, 17 каменів, тільки за $19.75
МУЖ. ГОДИННИКИ 17 каменів, сталеві, водонепроникливі, тільки за $11.00
ЖІНОЧІ ГОДИННИКИ 14 карат., 17 каменів $19.50
ЗОЛОТІ БРАСЛЕТИ 14 карат. $1.25 за грам золота.
Також на складі годинники марки OMEGA, CYMA, LONGINE, DOXA, TISSOT
Прийдіть і переконайтеся, що наші ціни є найнижчі.
Слухайте наших оголошень на радіоавдиції П. Задорецького кожної неділі від 10:15 до 11 год. ранку на станції WBNX хвилі 1380,
і щоденної радіоавдиції П. Мельника від 1:30 до 2 попол., і в неділю від 7-8 рано на станції WHOM на хвилі 1480.
Universal Watch & Radio Co.
201 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
Tel.: GR. 3-2420
Власник Н. ПІКЕНС

● ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ ●

Машинки до писання
УКРАЇНСЬКІ И АНГЛІЙСЬКІ
в подвійною азбукою
(Українська й Американська)
НАЙКРАЩИХ МАРОК
HANUSEY MUSIC CO.
244 W. Girard Avenue
Philadelphia 23, Pa.

Miami, Florida
Маємо кімнати до винайму.
Пишіть або їдьте просто до:
Mr. & Mrs. M. SZPAK
257 N. E. 17th Terrace, Miami 32, Florida. — Phone 82-2692

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ
AUTO REPAIR
GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ.
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155 — 2nd Ave., близ. 10th St.
NEW YORK CITY

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Цікаве для старших чоловіків

Вітаміни й мінеральні води для спеціяльного вжитку людьми старшого віку — є вже відомі. Корисні висліди дають найбільшу заохоту людям, які є стурбовані і пригноблені своїм станом. Не потребуєте морочитися, що ви „старі", втомлені, не почувайтеся, що ви „скінчені", коли той стан не є функціональний,а просто викликаний браком B1, B2 niacinamide, або заліза, тому, що тепер появився знаменитий і сильний засіб, який охоплює всі ті життьові елементи плюс 15 інших вітамін і мінеральних вод а все це тільки в одній капсульці. Все, чого потребуєте, це взяти одну з отих капсульок денно, щоб дістати певну скількість терапевтичних вартостей з деяких найважніших поживних складників, які витворюють енергію, відому чоловікові. Щоб дістати 50 штук запасу того препарату, вишліть просто поштою цю вирізку до TYNOL CO., Dept. 512, Box 321, Croton on Hudson, N. Y., а щоби мати певність напишіть друкованим письмом своє призвище й адресу на обороті коверти. Пакунок буде доставлений поштою за післяплатою $4.48, що рівняється видаткові меншому як 10 центів денно, себто десять мало, щоб видати їх для свого добра.

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиця
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568